

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՔՍՈՐԵԱԼՆ ՀՈԳԻ՝

Ս երջապէս հասան, ու տուն մտան, և մէկէն մեռած աղջկան անկողնոյն քով գնացին:

Տէր Մատուած, ինչպէս ասանկ քիչ ատենի մէջ փոխուեալ է: Ան առջի օրուան մաքրափայլ ու սպիտակ շուշանը չէ. հիմա թառամեալ ծաղկի մը կը նմանի, որ տեսողաց սիրտը կը ճմլէ: Երբոր մայրը տեսաւ որ ալ ապականիլ սկսեալ է, յուսահատած ծերուն ոտքը ինկաւ, ու դառնացեալ ոգւով սկսաւ ըսել:

— Տես ահա, այս այն աղջիկն է զոր Մատուած ինծի պարգևեց, հիմա միայն դիակն ինծի մնաց մասն և բաժին. ան ալ քիչ ատենէն գերեզմանին որդանցը ճարակ պիտի ըլլայ: Հայր իմ, գթա վրաս:

— Դուստր իմ, պատասխանեց ծերը, Մատուած տուաւ, և Մատուած առաւ: Ընէս կրնար բոլոր սրտանց ինծի հետ ըսել. Տէր, ոչ իմ, այլ քու կամքդ ըլլայ:

— Խիստ է բանդ, հայր իմ, չեմ կրնար դիմանալ: Աչքիս դիմացը էրիկս ու տղաքս կորսնցուցի, և անոնց մահունէն վերջը բաւական ուժ չունիմ ապրելու: Մատուած ինծմէ պահանջած այս սարսափելի զոհը մատուցի. բայց տասնըվեց տարուրէն 'ի վեր վրանին կուլամ, և սրտիս արիութիւնն սպառեցաւ: Մատուած իմ տկարութիւնս կը տեսնէ, և կը խնայէ ինծի թէ որ իրեն աղաչես: Հայր իմ, գթա վրաս. տուր ինծի իմ աղջիկս, որպէս զի կարենամ դարձեալ Մատուածոյ անունը փառաւորել: Մատուած քու հետդ է, ձայնդ զօրաւոր է իր գահոյիցն առջեւ. աղաչէ, հայր իմ. քու սուրբ շրթանցդ մէկ խօսքն ալ բաւական է իմ աղջիկս կենդանացնելու: Այր Մատուածոյ, ողորմէ

ինծի, ո՛վ սուրբ ծերունիդ, ո՛վ հայր, հայր, տուր ինծի իմ աղջիկս:

Այս ըսելով խեղճ մայրը, Մատուածոյ ծառային ոտքն ինկաւ, ու փոշւոյն մէջ թաւալեցաւ:

— Դուստր իմ, ըսաւ ան ատեն սուրբը, այսպիսի դառն ցաւէ մը սիրտը շարժած. Մատուած քու ակնկալութեանցդ լսէ. այն հաւատքը, որով վառուած ես, ինչուան լեռներն ալ կրնայ շարժել. և միայն այս հաւատքիդ համար՝ քեզմէ այս զոհը կրնայ վերցուիլ. սիրտդ տկարացեր է, և մոռցեր ես որ Մատուածոյ ամէն ըրածը բարի է: Այց այդ քու կենդանի հաւատքդ անվարձ չի մնար. խնդրենք Մատուծմէ, և անշուշտ կը պարգևէ քեզի քու աղջիկդ:

Ամէնքը մէկէն ծունկ չոքեցան, լուռ ու մունջ, սրբազան ահ մը վրանին տիրեց. և սարսափնէն մաղերնին տնկուած կը սպասէին թէ ինչ պիտի ըլլայ:

— Ահա Մատուած, կ'ըսէին սրբասէր կանայք ձեռքերնին կուրծքերնուն վրայ խաչաձև դրած, իր կարողութիւնը պիտի ցուցնէ:

— Մատուած անոր հետն է. մենք ո՛ր կրնանք փախչիլ, — կ'ըսէին Աամայ աղջկունքն ալ դողալով:

Երբ եւանդուն աղօթք մը ընելէն վերջը, Սարեմայ քով մօտեցաւ Սառային հետ մէկտեղ, որ սաստիկ վախէն գլխէն ինչուան ոտքը կը դողար: Երբ ծայրակտուր ձեռուրները աղջկան գլխուն վրայ դնելով, ըսաւ.

— Սարիամ, վեր ելիր

Ահ, այս ինչ հրաշք է այս ինչ հրաշք է

Այս զօրաւոր ձայնէն Սարիամ անկողնէն վեր ելաւ, ու ոտքը գետին դրաւ, և բոլոր վրայի ծաղկները չորս կողմը ցրուեցան: Սարիամ շիտակ կայնեցաւ . . . կարծես թէ գերագոյն կամք մը իր կարծրացեալ անդամները կը շարժէր, կը սանձէր ու բռնի իրեն կը հնազանդեցնէր: Աչուրները կը բացուին. սկզբան քիչ մը մթնոցած են և անշարժ . . . բայց կամաց կամաց երկրն քին աստղերուն նման կը պայծառա-

նան . կենդանութիւն վրան կու գայ ,
ու սիրտը նորէն կը սկսի բաբախել . . .

Երեսին կապոյտ գոյնը երթալով
կ'անհետանայ , և ջինջ սպիտակութիւն
մը կը փոխանակէ . ու վարդագոյն բծեր
կը սկսին երևալ : Երակներուն պաղած
արիւնը՝ ծերոյն կարծրացած ձեռքե-
րուն ազդեցութեամբը նորէն կը տաք-
նայ , կը սկսի շարժիլ , շրջան առնուլ ,
շրթունքը վարդագոյն վառուիլ , և այ-
տիցը անոյշ գոյն մը տալ :

Ինչպէս սառած գետ մը արևուն կեն-
դանարար ճառագայթներէն կը լուծուի
ու նորէն իր առաջին ընթացքը կ'առ-
նու , այսպէս ծերունւոյն խօսքերուն
բոցովը աղջկան երակներուն մէջ կեն-
դանութիւն զեղաւ , կուրծքն սկսաւ
ելլել իջնել , և ժողովուրդը ապշած
ու շփոթած կը լսէ անոր շնչոյն տու-
րեաւը :

Հրա՛շք , հրա՛շք : — Բնականորոշ
Բստուած ողորմէ մեզի . . .

Բս տեսարանիս ամենուն վրայ սրբա-
զան դող մը ինկաւ :

— Սարիւսմ , ըսաւ մայրը , դողդը-
ղալով , ծունկ չոքած , ու շունչը հա-
տած , և ձայնին ուժ տալով , որ երթա-
լով կը նուաղէր :

Սարիւսմ դողդոջուն տղու մը պէս
քայլ մը առաւ ու գնաց մօրը գիրկը ին-
կաւ . և կէս մը վախէն , կէս մըն ալ
տկարութենէն ու զարմանքէն , գլուխը
Սառային գիրկը ծածկեց , ու հեծեծե-
լով մը կը ծկուեցաւ . . . : Կենաց ամենայն
պատահարներն ալ արտասուօք խան-
պիտի ըլլան :

Բնէքը տեղերնէն ելան , ամէնքն ալ
կ'ուզէին զՍարիւսմ տեսնալ :

Բայց մայրը :

Ստէր , ո՞վ կրնայ անոր սրտին ներ-
քին զգածմունքը պատմել : Ալ շտացեալ
մօր մը տառապեալ սիրտը միայն կրնայ
այսպիսի զգածմունք մը ըմբռնել :

Սառա աղջիկը գիրկը սխմած , լու-
թեամբ և գրեթէ բոլորովին ինքիրմէ
դուրս ելած , վրան կը նայէր : Ար զգար
սիրելի աղջկան սրտին բաբախելը , որ
իրեք օր իր մայրական աչքին դիմացը

մեռած տեսեր էր . այնպիսի ուրախու-
թեամբ մը լեցուած էր սիրտը , որ ոչ
չափ ունէր և ոչ սահման , և ոչ ալ ա-
նուն մը երկրիս վրայ :

Աղջիկը գիրկն առած , մէյմը վրան կը
նայէր , մէյմը կը խօսէր , մէյմը կը համ-
բուրէր , ու դողդոջուն ձեռքերովը կը
գգուէր . իսկ Սարեմայ սիրտը ազատ
համարձակ այն գգուանաց տակ կը բա-
բախէր :

— Բ՛հ հայր իմ , պողաց Սառա , ծե-
րուն զգեստը եռանդագին պագնելով ,
որչափ մեծ է Բստուած , որչափ բարի .
ինչպէս կրնանք մենք իր գթութիւնը
փառաւորել : Ա երջը կարծես թէ այս-
պիսի անըմբռնելի ուրախութենէ մը
սարսափած .

— Հայր իմ , կրկնեց , ո՞վ հայր , ար-
դեօք երա՞զ է տեսածս : Ես խելքս չեմ
կորսնցուցած . իրաւցընէ այս իմ աղ-
ջիկս է որ գրկացս մէջ կը սխմեմ . դեռ
կենդանի է ուրեմն , դեռ կը շնչէ , չըլ-
լայ թէ այլայլութիւն մը եկած ըլլայ
վրաս , ու նորէն զինքը կորսնցընեմ .
պիտի կարենամ դարձեալ անոր անոյշ
ձայնը լսել :

— Սիրտդ ամուր բռնէ , ըսաւ սուր-
բը , ահա Բստուած քու աղաչանքիդ
լսեց :

— Բ՛հ , Բստուած հատուցանէ քե-
զի ասոր փոխարէնը , ու այնպիսի ու-
րախութիւն մը երկինքը զքեզ զուար-
ճացընէ , որով որ հիմա սիրտս լեցուած
է : Բ՛հ Տէր , ուրախութենէս կը մեռ-
նիմ

Սիրտն անձուկ կու գար այսպիսի ու-
րախութեան մը , ուստի հարկ եղաւ օգ-
նել անոր :

Իսկ տունը ամէն աղգէ , ամէն կրօն-
քէ , արք և կանայք , ծերք և տղաք լե-
ցուեր էին , և սուրբին դիմացը երկըր-
պագութիւն կ'ընէին . ամէնքն ալ անոր
զգեստին դաշիլ կ'ուզէին , և իր օրհնու-
թիւնը կը խնդրէին ըսելով . — Ար տես-
նենք որ Բստուած հետդ է :

Երունին պզտիկ տղաքն ու ծերե-
րը և ամբողջ բազմութիւնը կ'օրհնէր
և կ'ըսէր .

— Իրեցէք զԵստուած, ինքն է միայն մեծ ու ողորմած :

Սերջը ուզեց որ երթայ, որպէս զի բազմութեան մեծարանքներէն փախչի. բայց երիտասարդները տեսնալով որ քաշած տանջանքներուն պատճառաւ ոտքերը վիրաւորուած էին, և հազիւ կրնար քալել, գացին դաշտէն ուռիի ու արմաւենւոյ ճիւղեր կտրեցին, ու անոնցմով պատգարակ մը ձևացուցին, վրան իրենց զգեստները փռեցին ու անանկով զծերը յաղթանակաւ հեղեղատէն անդին իր այրը տարին : Սողովուրդը Եստուծոյ օրհնութիւններ երգելով ետեւէն կ'երթար, և ամէնքն ալ յայն Եստուածն հաւատացին, որ այսպիսի մեծամեծ հրաշքներով ինքզինքը կը յայտնէ :

Ե

Երբոր Սարիամ մօրը ու սիրելի Ենաստասիային հետ մինակ մնաց, փոփոխակի դեռ այն մահաւամբ նուաղեալ աչքերովը իրենց վրայ նայելով ըսաւ .

— Ուրեմն այսչափ երկայն ատեն քնացեր եմ ես : Սերջը զարմանքով մը չորս կողմը նայելով ըսաւ . Վնոյս ժամանակ այս ինչ բաներ հանդիպեր են . ինչո՞ւ համար են այս ծաղկերն ու այս անուշահոտ խնկերը . ինչո՞ւ ասանկ գերեզման գնացողի մը պէս զարդարեր էք զիս : Երգեօք դեռ կ'երազեմ, չէնէ արթուն եմ : Իտքս դեռ խառնափրնդոր մտածութիւններու մէջ կը քալէ :

— Վուստր իմ, սիրելի Սարիամ, պատասխանեց մայրը ցաւագին կերպով մը ու լալէն սիրտը ճմլած, թող տուր որ դիտեմ զքեզ . . . Եւ ծունկի վրայ եկած, գետնաքարչ Սարեմայ քով մօտիկցաւ, որ անկողնոյն եզերքը նստեր էր, վասն զի դեռ սաստիկ տկար էր և ըսաւ . Հետս խօսէ միշտ, Սարիամ, երկայն ատեն է որ ձայնդ զիս չէ մխիթարած . . . աս ըսելով սկսաւ մէյմը ձեռքը պագնել, մէյմը ճակատը, մէյմը

մազերը . . . — Իսկ Ենաստասիա լուռ, անշարժ, զարմացմամբ ու սրբազան վախով մը կեցած կը նայէր :

— Ի՞նչ ունիս, Ենաստասիա, ըսաւ Սարիամ :

— Եմենեին բան մը չե՞ս յիշեր, պատասխանեց Ենաստասիա :

Սարիամ աչուրները խոնարհեցուց, և դեռ այն պաղած ու թալկահար ձեռքերը ճակտին վրայ դնելով ըսաւ .

— Ուրեմն չե՞մ մեռած եղեր :

Սերջը ձեռքերը մօրն ու Ենաստասիային երկընցուց, որոնք այն պաղած մատուրներուն շոշափմունքէն սարսուեցան . . . և այսպէս իր տեսածին ըստուգութեանը վրայ համոզուելով, ըսաւ .

— Ուրեմն երազածս մահ էր :

— Եսկէ ի՞նչ կ'ըլլայ, Սարիամ, ըսաւ Սառա : Ենցելոյն վրայ չխօսինք . ալ զիրար գտանք, և մէյմըն ալ մէկմէկէ չենք բաժնուիր :

— Ի՞նչ կը մտածես ինքիրենդ, ըսաւ Ենաստասիա :

— Ես ալ չեմ գիտեր, պատասխանեց վերակենցաղեալ աղջիկը . իրաւ այն վայրկենին զգացմունքը չկայ վրաս, որ ինծի անանկ կ'երևար թէ հոգիս իր մարմնոյն տկար քօղը կը ձգէ ու կը բաժնուի . բայց չեմ ալ զգար այն երջանկութեան զեղմունքը, որուն մէջ յանկարծ գտնուեցայ : Ե՛հ, սիրտս ուրախութեամբ լեցուեր էր . այնօրիսի ուրախութեամբ, որ երկրիս վրայ մէկու մը չէ շնորհուած . ան ինչպիսի գեղեցիկ երազ էր որ տեսայ . այն պայծառութենէն դեռ աչուրներս շլացեր են . և հոս հիմա ինծի ամէն բան մթին ու տխուր կ'երևան : Ես ի՞նչ տգիտն լոյս է . ո՛ւր կը մնայ երազիս մէջ տեսածիս քով : Ի՞նչ, միթէ արևուն վրայ քօղ ձգեր են, և ճառագայթներն ալ ոչ ջերմութիւն ունին և ոչ պայծառութի . ինչո՞ւ բնութիւնը այսպէս նսեմ ու ամայի դարձեր է : Եւ Սարիամ աչուրները տնկած, ցորեկուան արևուն կենդանարար ճառագայթներէն Պաղեստինու բարեբեր դաշտաց վրայ պարզած

քնութեան տեսարանը կը դիտէր, որ մահկանացուաց աչքին զարմանալի է, ու կ'ըսէր. — Մէ՛ս, աս երկրէս չնչած հովը սիրտս կը սառեցընէ. մայր իմ, տաքցո՛ւր աղջիկդ:

Եւ մայրը զինքը գրկացը մէջ կ'ամփոփէր. Մնաստասիա ալ շնչովը անոր ոտուրները կը տաքցընէր:

— Սէյմըն ալ այնպիսի երազ պիտի տեսնեմ, ըսաւ Սարիամ: Մէ՛ս, չէք գիտեր թէ ինչպիսի քաղցր յիշատակներ թողուցեր է միտքս այն երազը: Մնահուն սիրոյ ուկիանոսի մէջ ընկղմած էի և դեռ ընկղմելու հետ էի. այն սէրը հոգիս կը կենդանացընէր և անծախսելի կրակով կը բորբոքէր: Բայց հիմա աս ցուրտ, այս սառուցեալ օդուն մէջ հոգիս կը քաղուի: Ինչո՞ւ չեմ կրնար նորէն քնանալ, ու այն երազը նորէն տեսնել:

Սյս խօսքերս մօրը սրտին սայրասուր սրոյ հարուածներ էին:

— Սարիամ, կ'ըսէր, Սարիամ, ինչո՞ւ համար քովս կեցած կը հառաչես, նորէն մահուան կը փափաքիս:

— Սահուան կը փափաքիմ... ուրեմն անիկայ մահ էր: Մէ՛ս, մայր իմ, ինչ գեղեցիկ էր այն մահը: Ես մըն էր, ուրախութիւն մըն էր, երջանկութիւն մըն էր, միակ ճշմարիտ կեանք մըն էր այն մահը: Եւ զիս որ նորէն մեռնիմ, կրկնեց Սարիամ, ձեռուրները երկինք վերցընելով: Մէ՛ս, ինչպէս կրնամ խաղալ աս մահկանացու մարմնէս, որ զիս կ'արգելու առ Մստուած երթալու: Ո՞վ զիս նորէն այս վշտաց ու ցաւոց աշխարհը կանչեց:

Սառա լուռ կեցեր էր. այս անակընկալ վիշտս այսպիսի անակնունելի երջանկութեան ատեն իրեն համար դահլիճաց տուած քան զամէն տանջանքներէն աւելի դառնագոյն էր:

— Բո՛ւ մայրդ կանչեց զքեզ, ըսաւ Մնաստասիա, որ այն օրիորդին ոտուրները ձեռքերուն մէջ բռներ էր:

— Ես կանչեցի զքեզ, այո՛ ես կանչեցի, աղաղակեց Սառա հեծեծական ձայնով. իմ արցունքներս և իմ սէրս

զՄեհակալ Մստուած 'ի գութ շարժեցին: Իմ գորովանքներս զքեզ նորէն 'ի կեանս դարձուցին:

— Մէ՛ս, մայր իմ, այդ ի՞նչ ըրիր:

— Մայրախոս, կը ցաւիս ուրեմն նորէն դառնալուդ ու մայրդ մխիթարելուդ:

— Մէ՛ս, թէ որ գիտնայիր Սարիամ, խեղճ մայրդ ալ չէր կրնար ապրիլ. ահա զգին էր իր ցաւը, և չէինք կրնար զինքը մխիթարել:

— Երչափ կոյր ենք հոս, կենաց այս գաւառներուն մէջ: Բո՛ւք երկուքնիդ ալ վրաս լացիք, ըսաւ Սարիամ, ձեռքը մանկահասակ ընկերոջը դեղին մազերուն վրայ դնելով ու մօրը երկնային աչքով մը նայելով. դո՛ւք զիս հեռու կը կարծէիք, և ես զձեզ երկուքնիդ ալ կը տեսնէի. ձեզի մօտ էի, և կրնայի Մնաստասիայի ցաւը մխիթարել, և քու ցաւերդ ալ, մայր իմ, քաղցրացընել: Եւ իշերները բարձիդ քով կեցած, անուշ երազներով կը զուարճացընէի ըզքեզ. մանաւանդ թէ, ինչպէս Մստուած թոյլ կու տայ որ ըսեմ, մարմինդ խոր քունի մէջ եղած ատենը՝ ազատ ու զուարթ հոգիդ երկինք կը հանէի, զաւկիդ քով երկնից ուրախութեանց հիմակուրնէ զքեզ մասնակից ընելու: Եւ ատ անգամ, ըսաւ օրիորդը, մօրը ու ընկերոջը մօտենալով, և այնպիսի դաշնակաւոր ու քաղցր ձայնով խօսելով, նման արմաւենեաց տերեւներուն մէջէն անցնող երեկոյեան դեփիւռին, շատ անգամ առանց մեր գիտնալուն ուրիշ կեանքի մը ուրախութիւնները կը վայելէնք, որուն խորհրդաւոր ու տարտամ յիշատակ մը միայն հոս այս վայրահակ երկրիս վրայ մտքերնիս կը մնայ: Եւ յիշես այս երկրիս վրայ այն անծանօթ մխիթարութիւնները և անակընկալ ուրախութիւններէն շատերը որ երբեմն երբեմն վշտացեալ սրտերու վրայ կը զեղանին: Եւ ատեն, սիրելի մայր իմ, վշտերդ մէկիկ մէկիկ Մստուածոյ դիմացը դնելով, շուտով այս երկրիս վրայ ունեցած ցաւոցդ վախճանին արժանի կ'ըլլայիր: Եւ երբ հետերնին

իրենց վարձքն ալ ունին . այսինքն կեանք
կը կարճեցնեն . ան ատեն շուտով նո-
րէն զիրար կը գտնէինք , և յաւիտեան
մեզմէ առաջ գացող սուրբերուն մէջ
կ'ըլլայինք , զորոնք դեռ կ'ողբաս , անոնք
հոն ամէնքն ալ երանութեան մէջ են :
Ա՛հ , սիրելի մայր իմ , այդ ինչ էր ը-
րածդ : Ամանակին բեռովը նորէն
հոգիս ծանրացուցիր . ո՛հ տէր , օր մը
ամբողջ եթերական զգեստը հագնե-
լէն վերջը , ինչպէս այս ծանրութեանս
պիտի կարենամ տանել :

— Մարիամ , պատասխանեց Սառա ,
սիրտս կտոր կտոր կ'ընես :

Անաստասիա լուռ տեղէն կ'ելլէ և
անշարժ երկինք տեսնող աղջկան վրայ
կը նայի , ու քանի մը վայրկեանէն վեր-
ջը , բոլորովին վերացած , պոռաց .

— Անաս բարով Մարիամ . Անտիոք
քաղաքը հալածանքը սաստկացեր է ,
ես կը վազեմ մարտիրոս ըլլալու :

— Գնա , ըսաւ Մարիամ , ես քու
լուսափայլ աթոռդ տեսայ , ուսկից մայր
մը չգրկեր զքեզ :

— Մարիամ , Մարիամ , պոռաց Սա-
ռա , կ'ուզե՞ս մեռցնել զիս :

Մարիամ թւերը բացած Սառային
պլլուեցաւ ու սկսաւ լալ :

— Մտիկ ըրէ ինծի , ըսաւ մայրը
բաւական ատեն լուռ կենալէն վերջը ,
քեզի այնպիսի վայելքներ պատրաս-
տուած են , որ դու դեռ չես գիտեր :
Առաւել , քու սիրականդ ու դեռահա-
սակ նշանածդ քիչ ատենէն իր երկար
ճամբորդութենէն կը դառնայ : Դու
զինքը կը սիրէիր . ինքն ալ այս վերջին
զատկի տօներուն քու գեղեցկութիւնդ
տեսած ըլլալով , սիրտը քեզի հետ կա-
պուեցաւ , զքեզ անոր պիտի տամ . դու
պիտի ըլլաս երջանիկ ամուսին մը , եր-
ջանիկ մայր մը . դու դեռ չես գիտեր
մօր մը ուրախութիւնը երբ իր առաջին
զաւակը գրկացը մէջ կը գգուէ . դու
ալ կ'իմանաս , ու կը տեսնաս որ երկրիս
վրայ ալ կայ երջանկութիւն մը , որ թէ
որ երկնքէն եկած չըլլար , նոյն իսկ
երկնից ալ նախանձելի կ'ըլլար :

— Հանդարտէ , սիրելի մայր իմ ,

քաղցրութեամբ մը պատասխանեց Սա-
ռիամ . ականջներս դեռ կը խօսին այն
հրեշտակաց ձայնովը . ընդհակառակն
երկրիս աղաղակը , ո՛հ տէր , կը խլացը-
նեն զիս :

Այս ըսելով երկուքն ալ իրարու սրէ-
լուած , լուռ կեցան ու լացին :

Երկրորդ օրը Սառայի բարեկամնե-
րը և Մարեմայ ընկեր օրիորդներն ե-
կան որ ուրախակցութիւն ընեն : Այս
հրաշքին համբաւը բոլոր չորս դին տա-
րածուած էր , և ամէնքն ալ այս հրա-
շից տունը կը վազէին :

Մայրը շնորհակալութեան երգեր
երկինք կը վերացընէր ; բայց աչուրներն
արտասուաց մէջ կը լուղէին : Արեմն
երկրաւոր ուրախութիւնները ցաւոց
հետ խառն պիտի ըլլան :

Մարիամայ երեսին վրայ պարզու-
թիւն մը եկեր էր . գեղեցիկ ու խաղաղ
էր , նման սրբուհւոյ մը Աստուծոյ կա-
մացը համակերպեալ : Ինքն ալ Աստու-
ծոյ օրհնութիւններ կ'երգէր , բայց եր-
բեմն երբեմն երկայն ատեն կը յափըշ-
տակուէր : Աչքերն ու հոգին առ Աս-
տուած կը վերանային . քաղցր թմբու-
թեան մէջ ընկղմած կ'երևար , ու երբ-
որ կ'արթննար , մեղմ ձայնով կը մըր-
մընջէր շունչը խեղդելով . — Ա՛հ տէր ,
արդեօք դեռ որչափ պիտի տւէ այս
պանդխտութիւնս : . . .

կը շարունակուի :

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ագրականդ :

Սիրակուսայի Ագրականդ քաղաքը՝
համանուն լեռան վրայ շինուած է՝ Հը-
ռողացւոյ մը ձեռքով , ինչպէս Պոլիբիոս
կը վկայէ . իսկ Ստրաբոն կ'աւանդէ թէ
Հոնիացւոց գաղթականութիւն մը կան-
գնած ըլլայ Սիրակուսայի շինութենէն
գրեթէ հարիւր ութսուն տարի ետքը :
Իսկ Աուկիդիտէս ալ կ'ըսէ թէ Վելա
քաղաքէն եկած գաղթականք շինած ըլ